

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnium Generalium Et Provincialium Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

Concilium Gallicanum Quo Albigenses Haeretici in Gallia vocati, conuicti, & condemnati sunt, anno Domini MCLXXVI. tempore Alexandri papae III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

CONCILIVM GALLICANVM ANNO
CXXXVI
1176
QVO ALBIGENSES HÆRETICI
in Gallia vocati, conuicti, & condemnati sunt,
anno Domini MCLXXVI. tempore Alexandri pa-
pæ III.

Acta Concilii e Rogero in annalibus.

EODEM anno (scilicet millesimo centesimo septuagesimo sexto) damnata est * Ariana hæresis, quæ fere totam prouinciam Tolosanam scædauerat, coram archiepiscopis, & episcopis, & aliis religiosis viris & honestis subscriptis. Erant itaque in prouincia Tolosana quidam hæretici, qui se appellari faciebant Bonos homines, qui mantenebant milites de Lumbertio, proponentes, & docentes populum contra fidem Christianam: dicentes etiam, quod non recipiebant legem Moyfi, neque prophetas, neque psalmos, neque vetus testamentum, neque doctores noui testamenti, nisi solummodo euangelia & epistolas Pauli, & septem canonicas epistolas, & Actus apostolorum, & Apocalypsim. Et interrogati de fide sua, & de baptismo paruulorum, & si saluabantur per baptismum, & de corpore & sanguine Domini ubi consecrabatur, vel per quos, & qui sumebant, & si magis vel melius consecrabatur per bonum quam per malum, & de matrimonio si poterant saluari, si carnaliter iungebantur vir & mulier, responderunt, quod de fide sua, & de baptismo paruulorum non dicerent, neque dicere cogebantur. De corpore & sanguine Domini dicebant, quod qui digne sumebat, saluabatur, & qui indigne, acquirebat sibi damnationem. De matrimonio autem dicebant, quod vir & mulier iungebantur propter luxuriam & fornicationem vitandam, sicut dicit Paulus. Dixerunt etiam multa non interrogati, quod non debebant iurare omnino per aliquod iuramentum, sicut dicebat beatus Matthæus in euangelio, & Iacobus in epistola sua. Dixerunt etiam, quod Paulus * prædicebat, quod essent ordinandi in ecclesia episcopi & presbyteri: & si tales non ordinabantur, quales præcipiebat, non essent episcopi, nec presbyteri, sed lupi rapaces,

1. Cor. 7.

Math. 5.
Iacob. 5.
1. Tim. 3.
& Tit. 1.

* al. pp.
episcopi

ANNO
CHRISTI
1176.

hypocritæ, & seductores, amantes salutationes in foro, primas cathedras, & primos accubitus in cœnis, volentes vocari Rabbi, contra præceptum Christi, ferentes albas & candidas vestes, gestantes in digitis aureos annulos & gematos, quod non præcipit Magister eorum. Et idcirco, quia tales episcopi & presbyteri erant, quales fuerunt presbyteri qui tradiderunt Iesum, non debebant illis obedire, quia mali erant. Auditis itaque vtriusque allegationibus coram Girardo Albienſi episcopo, electis etiam & statutis iudicibus ab vtraque parte, & consentientibus & assidentibus præfato episcopo Girardo Albienſi, & Rogero Castrenſi abbate, & Petro abbate Arduellenſi, & abbate de Candilio, & Arnaldo Narbone, in præſentia bonorum virorum tam prælatorum, & clericorum, quam laicorum, videlicet domini Petri Narbonenſis archiepiscopi, atque aliorum episcoporum & abbatum, archidiaconorum, nec non & comitum, & virorum potentum numero viginti, illius provincie, & fere totius populi Albie, & Lumberci. Contra quæ prædicti hæretici proponebant, & inductæ sunt noui testamenti multæ auctoritates a domino Petro Narbonenſi archiepiscopo, & a Neumacenſi episcopo, & a Petro Seudracenſi abbate, & abbate de Fonte frigido. Præfati enim hæretici volebant recipere iudicium, nisi per nouum testamentum.

Talem ergo definitiuam sententiam ex nouo testamento protulit Lugdunensis episcopus coram omnibus prædictis, facto a cunctis silentio. Ego Gilebertus Lugdunensis episcopus ex mandato Albienſis episcopi, & assessorum eius iudico istos esse hæreticos, & damno sententiam Oliuerii, & sociorum eius, vbi cumque sunt, & hoc iudicamus per nouum testamentum.

In primo capitulo damnamus, & iudicamus hæreticos esse, qui non recipiunt vetus testamentum. Lex enim recipienda est per euangelium, & qui legem non recipit, Dominum Iesum Christum non credit; ipse enim in euangelio dicit: *Si crederetis Moysi, &c.* Et iterum: *Non veni legem* Ioan. 5. *soluere, sed adimplere.* & iterum: *Oportet impleri quæ scripta* Matth. 5. *sunt in lege, & prophetis, & psalmis de me, &c.* Et incipiens a Luc. 24. *Moysi interpretabatur illis scripturas, &c.* Quare autem interpretabatur scripturas, & quare dabat doctrinam de lege &

Concil. Tom. 27.

Ecc ij

prophetis, nisi quia volebat vt legem & prophetas reciperent, & vt confirmarentur in fide per legem & prophetas? Multa etiam Dominus Iesus inducebat de lege, & prophetis, & psalmis: quod quidem bonus Magister non fecisset, nisi lex, & prophetæ, & psalmi recipiendi essent. Ostendit etiam factis legem esse bonam, quia circumciscus est, & in templo præsentatus, & hostia pro eo oblata secundum legem Moyfi. Et ipse, vt scriptum est, ascendit ad diem festum, in transfiguratione, qua Moyfes & Elias prophetæ apparuerunt, perhibentes ei testimonium. Conuincimus etiam eos per epistolas, ait enim Paulus: *Quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt*, &c. & iterum: *Omnis scriptura diuinitus inspirata*, &c. & iterum: *Nihil extra dico, quam ea quæ locuti sunt prophetæ futura esse*. & Petrus: *Habemus firmiorem propheticum sermonem*, &c. Quod etiam doctores recipiendi sunt, testatur Paulus: *Quosdam quidem posuit Deus in ecclesia doctores*, &c. Paulus etiam inducit legis exemplum, dicens: *Maledictus omnis qui non permanet in omni verbo legis*. Et tam ipse quam ceteri apostoli multa inducunt testimonia de lege, & prophetis, & psalmis. Quod quidem non fecissent, si eorum dicta recipienda non essent. Confessi sunt etiam isti hæretici se recipere Moyfen, & prophetas, & psalmos, in his tantum testimoniis quæ inducuntur a Iesu & apostolis, & non aliis. Non enim diximus, quod si instrumentum, vel scriptum testimonium in aliqua parte sui creditur, debet totum credi, vel in nulla parte sui recipi.

In secundo capitulo conuincimus istos, & iudicamus hæreticos esse, auctoritatibus noui testamenti. Dicimus enim quod fidem catholicam non habet, qui eam non confitetur, quando interrogatur, vel fides periclitatur. Vnde Dominus in Actibus apostolorum ad Ananiam de Paulo dicit: *Vas electionis est mihi, vt portet nomen meum*, &c. Item Dominus de centurione: *Non inueni tantam fidem in Israel*. Cum fuisset etiam apostolis denuntiatum, ne loquerentur in nomine Iesu Christi, confidenter dicit Petrus: *Oportet nos obedire Deo magis quam hominibus*, &c. Interrogatus quis de fide Iesu Christi, respondere debet, sicut fecit Petrus. Interrogatus enim a Domino: *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Respondit: *Tu es Filius Dei vi-*

Matth. 17.

Rom. 5.

2. Tim. 3.

Act. 26.

2. Petr. 1.

1. Cor. 12.

Galat. 3.

Act. 9.

Matth. 8.

Act. 5.

Matth. 16.

ANNO
CURIAE
1576.ANNO
CURIAE
1576.

ANNO
CHRISTI
1176.

iii. Interrogatus quoque cæcus illuminatus a Domino, si credat in Filium Dei. Respondit: *Credo Domine*. Interrogata autem a Domino Martha: *Credis hoc*: ait illi: *Uti que Domine ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti*. Item Apostolus: *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem*. Item Petrus in fine epistolæ suæ ait: *Melius enim traduntur memoriæ quæ in fine sermonum dicuntur, Dominum Iesum Christum sanctificate in cordibus vestris, &c.* Isti etiam hæretici iactabant se non mentiri: nos autem dicimus quia plane mentiuntur. Est enim fraus in tacendo, & in dicendo. Vnde Paulus confidenter in faciem restitit Petro, quia circumcidebat. Visum enim fuerat Paulo, quod veritatem euangelii non annuntiaret; quia aliud præcipiebat quam credebatur. Veritas enim constat in tribus, in corde, & ore, & opere. Veraciter enim dicit qui voluntatem suam sono vocis enuntiat, & quæ corde tenet ore fatetur, & operibus exequitur.

In tertio autem capitulo conuincimus istos, & iudicamus hæreticos esse, noui Testamenti auctoritatibus. Dicimus enim quod Deus vult omnem hominem saluum fieri, &c. Nec Christus pro omnibus esset crucifixus, si tantum saluarentur maiores, qui originali peccato actualia peccata addiderunt: & si infantes non saluarentur, quos Deus creauerat, & formauerat ad imaginem & similitudinem suam, qui nullum forte peccatum fecerant, sed tamen originale contraxerunt. Baptisma enim omnibus generaliter est traditum, tam maioribus, quam minoribus, sicut ait Dominus discipulis: *Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti: & iterum: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, &c.* Et iterum Dominus: *Sinite paruulos venire ad me*. Quod quidem duplici dicit ex causa; scilicet, vt qui saluari volunt, malitia & dolo paruuli sint, & iidem simplices, sicut ipse ait: *Nisi efficiamini sicut paruulus iste, &c.* Et iidem dicit, ne apostoli eorumque sequaces super paruulis baptizandis vnquam dubitarent. Baptisma enim successit in locum circumcisionis, quæ quidem præcepta erat in maioribus, & in infantibus. Et baptisma est generalius & plenius, quia masculi & feminae baptizantur, &

gratiæ ibi præstantur. Si autem cum fide, saluantur infantes, cum ipsi fidem non habeant, sine qua impossibile est placere Deo; dicimus quia fide ecclesiæ, vel fide patrum, sicut paralyticus est curatus fide offerentium, & per regulas submittentium eum. Et filius Reguli, & filia Chanana, saluati sunt eadem hora, qua Regulus & Chanana crediderunt. Dicimus enim quod baptisma debet celebrari in ecclesia, & per ministros ecclesiæ, nisi aliter necessitas urgeat. Vnde dicit Paulus: *Qui idoneos nos fecit ministros noui testamenti.*

In quarto capitulo conuincimus & iudicamus istos hæreticos esse noui testamenti auctoritatibus. Quia dominicum corpus non consecratur nisi per sacerdotem, siue bonus sit, siue malus. Per verba enim sacra, quæ dixit Saluator in cœna, scilicet, *Hoc est corpus meum*, & *Hic est sanguis meus*, consecratur & conficitur dominicum corpus. Sicut enim imperatoris, vel regis Franciæ, vel alicuius potentis nuntius non corrumpit, nec vilificat sui abiectio-
Matth. 26. ne, vel pannositate, quod dicit: sic verba Domini non variantur, nec maculantur. Et sicut solis radius transiens per cloacas maculam non contrahit nec foetorem: vel sicut aqua pura & nitida transit ad areolas per canales luteos, aut sordidos vel limosos: sic verba dominica non sordidantur, nec melius, nec nitidius per bonum, quam per malum proferuntur. Quoniam apud Deum non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Quod autem dominicum corpus consecrari non debeat nisi in ecclesia, Paulus ait. *Aut ecclesiam Dei contempnitis? Numquid domos non habetis ad manducandum?* Item Paulus ad Titum: *Oportet te conuersari in domo Dei, quæ est ecclesia Dei viui, columna & firmamentum veritatis.* Omnes etiam fideles debent doctrinam suam in ecclesia accipere. Vnde Paulus: *Mulieribus loqui in ecclesia non permitto*, &c. Hic est enim panis angelorum, quem manducat homo, qui de cælo descendit, & sicut manna, quod pluerat de cælo, & virga Aaron, quæ fronderat, seruabantur in Arca, & tabulæ testamenti, quæ erant scriptæ digito Dei: sic corpus dominicum non consecratur, nec custoditur nisi in ecclesia, sicut carissimum sanctuarium Domini. Et sicut Arca deferrebat in humeris a solis Leuitis, & custodiebatur, &

1. Cor. 11.

1. Tim. 3.

1. Tim. 2.

ANNO
CHRISTI
1176.

foli Leuitæ ministrabant in tabernaculo Domini: sic solis sacerdotibus & illorum ministris commissa est ecclesiæ cura & tradita. De hac Arca dicitur in Apocalypsi: *Aper-^{Apo. 11.} tum est cælum, & visa est Arca Testamenti in templo eius.*

Solis etiam sacerdotibus tradita est potestas ligandi atque absoluendi. Vnde Dominus ait Petro: *Quodcumque li-^{Matth. 16.} gaueris super terram, erit ligatum & in cælis, &c.* Et Paulus ad Timotheum: *Huius rei gratia reliqui te Cretæ, ut corrigas^{Ti. 1.} mala, & quæ Dei sunt custodias, & ut presbyteros constituas per singulas ciuitates.* Item de ordinibus: *Presbyteri qui be-^{1. Tim. 5.} ne præsumt, duplici honore digni habeantur.* Item: *Aduer-^{Ibid.} sus presbyterum accusationem noli accipere, nisi sub duobus vel tribus testibus, &c.* Item: *Oportet diaconos pudicos esse: &^{Ibid. 3.} item: Omnibus qui sunt Philippi episcopis & diaconis, gra-^{Philip. 4.} tia sit vobis & pax.* Ecce quibus committit verba Dei, prædicationis & correptionis. Item Paulus: *Argue, obse-^{2. Tim. 4.} cra, increpa, &c.* Et item Dominus ad discipulos: *Doce-^{Matth. 23.} te eos seruare omnia quæcumque mandauimus vobis.* Istis ergo presbyteris, episcopis, diaconis, clericis & laici obedire debent propter Deum, siue boni, siue mali sunt. Vnde Dominus: *Super cathedram Moysi sedebunt Scribæ & Pharisei.^{Ibid. 23.} Quæ dicunt facite, quæ autem faciunt facere nolite: dicunt enim, & non faciunt.* Et Petrus de potestatibus: *Subditi estote do-^{1. Pet. 2.} minis vestris, non tantum bonis & modestis, sed etiam dyscolis, &c.* Item Paulus: *Sit pastor potens in doctrina sua, &c.* Et Item: *Tit. 1.* *Obedite præpositis vestris, & subiaccete eis: ipsi enim propter vos^{Hebr. 13.} vigilant, quasi pro animabus vestris rationem reddituri, ut cum gaudio hæc faciant, & non gementes.* Et item: *Mementote præ-^{Hebr. 13.} positorem vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes exitum conuersationis, imitami fidem. Quia qui al-^{1. Cor. 9.} tari deseruit, de altare participet. Et si vobis spiritualia seminauimus, magnum, si vestra carnalia metamus? &c.* Item ad Timotheum: *Tu autem permane in his quæ didicisti, & credita^{2. Tim. 3.} sunt tibi: quia ab infantia sacras literas didicisti, quæ te possunt instruere ad salutem.*

In quinto capitulo conuincimus & iudicamus hæreticos esse istos, noui testamenti auctoritatibus. Nolunt enim confiteri quod vir & mulier possint saluari, si carnaliter misceantur. Qui quidem palam prædicare soliti sunt, quod vir & mulier saluari non poterant, si carnali-

ter conuenirent. Laudant enim & approbant pecudum fecunditatem, & improbant hominum fecunditatem. Luc. 23. Amant sterilitatem mulierum, sicut dicit scriptura: *Beatae steriles quæ non genuerunt*, &c. Et hæc prædicant, vt innumerabilis substantiæ rarus inueniatur dominus, & quæ facta est creatura ad vsum & seruitium hominum careat possessore, habitatore, rectore; volentes omnes esse sicut ipsi sunt, iuxta quod ait Paulus: *Volo omnes esse sicut ego sum*. 1. Cor. 7. Et sic virginitatem videntur prædicare, vt sint omnes virgines, sicut fuit Christus, & Maria virgo, quamuis ipse dixerit: *Crescite & multiplicamini, & replete terram*. Videntur enim nuptiis detrahere, & eas damnare; quas quidem Dominus Iesus Christus, & Mariæ matris suæ, & discipulorum præsentia dedicauit, & sua, & aquæ in vinum veræ miraculo illustrauit. Matth. 19. Dicitur enim in euangelio: *Quod Deus coniunxit homo non separet, nec nisi causa fornicationis liceat viro uxorem dimittere*. Item Paulus: *Qui matrimonio iungit virginem suam, benefacit*. & item: *Si nubat virgo, non peccat*. item: *Mulier alligata est legi quanto tempore viuit vir eius: nec potestatem habet corporis sui, sed vir: similiter & de viro*. item: *Nolite fraudare inuicem, nisi ex consensu, vt vacetis orationi, postea autem reuertimini in id ipsum, nec tentet vos satanas*. item: *Volo iuuenes nubere, filios procreare, patres familias esse*. item: *Non ego dico, sed Dominus, saluabitur mulier per filiorum generationem*. Si esset peccatum filios procreare, quare diceret Dominus, quare diceret Apostolus, bonum esse? & cur diceret, *Reuertimini*, &: *Volo*? numquid vult Deus, numquid vult Apostolus, vt fiat peccatum? credimus itaque quod vir & mulier saluantur, licet carnaliter misceantur.

In sexto capitulo conuincimus & iudicamus istos hæreticos esse, & ab vnitatem ecclesiæ præcisos, noui testamenti auctoritatibus. Dicimus enim, quia ministerium & potestatem ligandi atque soluendi Dominus tradidit Petro, Matth. 16. dicens: *Quodcumque ligaueris super terram, &c.* & Iacobus: Iacob. 5. *Infirmatur quis in vobis inducat presbyteros ecclesiæ, &c.* item: Matth. 23. *Ecce ego mitto ad vos & sapientes, & scribas*. Sed, sicut ait Matth. 19. Dominus, *Non omnes capiunt verbum istud*. Præterea dicimus, quod stantes deberent de euangelio respondere, & disputare, cum omnes Christiani stent quando euangelium recitatur: & si tunc statur cum legitur, multo fortius cum

ANNO
CHRISTI
1176.

cum legitur simul & exponitur. Nec debuissent tenere locum sedendi, postquam elegerant locum standi. Multas etiam habemus auctoritates, quibus colligitur manifeste, quod stare debeat quis, cum euangelium annuntiatur. Vt est illud: *Stetit Iesus in loco campestri, &c.* Et item: *Stetit Iesus, & clamabat, dicens, &c.* Et iterum: *Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis.* Et iterum post resurrectionem apostolos confirmans, & prædicans stetit, vt dicitur: *Stetit Iesus in medio discipulorum suorum, & dixit eis: Pax vobis.* Ipsi autem non obtinent locum iudicantis, sed respondentis: Dominus enim sedere debuit, cui a Patre omne iudicium datum est. Isti autem non iudicant, sed iudicantur: nec eis est in ecclesiis mysterium prædicandi concessum. Isti autem hæretici tales sunt, quales futuros esse prænuntiat Paulus, dicens: *Mali homines, & seductores proficient in peius errantes, & in errorem mittentes. Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed a veritate auditum auertent: ad fabulas autem conuertentur.* Item: *Quidam aberrantes conuersi sunt in vaniloquium, volentes esse legis doctores, nec intelligentes quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.* Istorum autem inobedientiam punire deberent ecclesiæ prælati, atque corrigere coram omnibus. Vnde Apostolus: *Peccantes coram omnibus arguantur, vt ceteri corrigantur.* Item Paulus ad prælatos: *Habentes in promptu vlisci omnem inobedientiam, & eos qui contradicunt potentes arguere.* item: *Argue, obsecra, increpa in omni imperio.* item: *Tradidi huiusmodi satanæ, vt in die iudicii, &c.* item: *Absens iudicauit eum qui huiusmodi est.* item: *Qui aliud vobis annuntiauerit, anathema sit.*

Septimo loco interrogauit eos prædictus episcopus de pœnitentia si in fine fieret ad salutem, vel si milites, qui vulnerabantur lethaliter, saluarentur, si pœniterent in fine: vel si deberet vnusquisque confiteri peccata sua sacerdotibus & ministris ecclesiæ, vel cuilibet laico, vel illis, de quibus dixit Iacobus: *Confitemini ad alterutrum peccata vestra.* Qui respondentes dixerunt, infirmis sufficere, si confiterentur cui vellent. De militibus vero dicere noluerunt, quia non dicit Iacobus nisi de infirmantibus. Quæsiuit etiam ab eis, si sufficiebat sola cordis contritio, & oris confessio; vel si erat necesse vt facerent satisfactionem post datam pœnitentiam, ieiuniis, elemosynis, afflictioni-

Iac. 5.

bus, peccata sua lugentes, si suppeteret eis facultas. Responderunt, dicentes quia Iacobus dicebat: *Confitemini alterutrum peccata vestra, ut saluemini*: & per hoc sciebant quod Apostolus aliud non præcipiebat, nisi ut confiterentur, & sic saluarentur: nec volebant meliores esse Apostolo, ut aliquid de suo adiungerent, sicut episcopi faciunt. Subiunxerunt etiam hæretici illi, quod episcopus, qui sententiam dederat, hæreticus erat, & non ipsi, & quod inimicus eorum erat, & quod lupus rapax erat, & hypocrita, & inimicus Dei, & quod non bene iudicauerat: nec de fide sua respondere voluerunt, quia cauebant se ab eo, sicut eis præceperat Dominus in euangelio: *Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces*: & quod ipse erat persecutor eorum fraudulentus, & parati erant ostendere per euangelia & epistolas, quod non erat bonus pastor nec ipse, nec ceteri episcopi, vel presbyteri, sed potius mercenarii. Respondit episcopus, dicens quod sententia in eos de iure erat dictata, & hoc paratus erat probare in curia domini Alexandri papæ catholici, vel in curia Ludouici regis Franciæ, vel in curia Raimundi comitis Tolosani, vel uxoris eius quæ erat præsens, vel in curia præsentis Trenkewelli, quod recte fuerat iudicatum, & quod ipsi manifeste essent hæretici, & quod hæresi notati. Et promisit se eos accusare & publicare de hæresi in omni curia catholica, & se subiturum iudicium discriminis.

Math. 7.

Videntes autem hæretici se esse conuictos atque confusos, conuerterunt se ad omnem plebem, dicentes: Audite, o boni viri, fidem nostram quam confitemur. Nunc confitemur autem propter amorem & gratiam vestram. Respondit episcopus prædictus: Vos dicitis quod non propter Deum dicatis, sed propter gratiam populi. Et illi inquit: Nos credimus vnum Deum trinum, & vnum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & Filium Dei carnem nostram suscepisse, baptizatum esse in Iordane, ieiunasse in deserto, prædicasse salutem nostram, passum, mortuum, atque sepultum, ad inferos descendisse, resurrexissetertia die, ad cælos ascendisse, Spiritum Paraclætum in die pentecostes misisse, venturum in die iudicii ad iudicandum viuos & mortuos, & omnes resurrecturos. Cognoscimus

ANNO
 CHRISTI
 1176.

etiam, quia quod corde credimus, ore debemus confiteri. Credimus quia non saluatur qui non manducat corpus Christi, & quod corpus Christi non consecratur, nisi in ecclesia, & non nisi a sacerdote, siue bono siue malo, nec melius fieri per bonum quam per malum. Credimus etiam quod non saluatur quis, nisi qui baptizatur, & paruulos saluari per baptisma. Credimus etiam, quod vir & mulier saluantur, licet carnaliter misceantur, & poenitentiam debeat vnusquisque accipere ore & corde, & a sacerdote, & in ecclesiis baptizari; & si quid amplius posset eis ostendi per euangelia, vel per epistolas, illi crederent, & confiterentur.

Interrogauit etiam eos praedictus episcopus, si iurarent se tenere fidem istam, & credere, & si quid amplius deberent confiteri, quia male senserant, & praedicauerant ante. Respondentes dixerunt, quod nullo modo iurarent, quia contra euangelium & epistolas facerent. Contra eos igitur a praedictis catholicis personis introductae sunt noui testamenti auctoritates. Auditis itaque vtrimque auctoritatibus, surgens praedictus episcopus iudicauit sic: Ego Gozelinus Lodouuensis episcopus, iussu & mandato Alberici episcopi, & assessorum eius, iudico, & in praesentia dico, quod male sentiunt haeretici isti de iureiurando, & debent iurare, si respiscere volunt, praestandumque est iusiurandum vbi fides periclitatur. Et quia infames sunt, & de haeresi notati, debent purgare suam innocentiam, & redeuntes ad vnitatem ecclesiae, fidem suam debent iureiurando astruere, sicut tenet & credit ecclesia catholica, ne infirmi, qui in ecclesia sunt, corrumpantur, & ne oues morbidae vniuersum gregem contaminent. Nec contra euangelium est, vel epistolas Pauli. Quod enim dicitur in euangelio: *Sit sermo vester, Est, Est, Non, Non, neque iurabis* Math. 6. *per caelum, neque per terram,* &c. tamen non prohibetur iurare per Deum, sed per creaturas. Gentes enim colebant creaturas: & si licitum fuisset per creaturas iurare, reuerentia, & honor, qui Deo soli debetur, creaturis exhiberetur: & sic idola & creaturae sicut Deus adorarentur. Legitur enim in Apocalypsi, quod angelus leuauit manum Apo. 10. suam in caelum, & iurauit per viuentem in saecula saeculorum: Et Paulus ad Hebraeos inquit: *Quoniam Deus nemi-* Hebr. 6.

nem habuit, per quem iuraret maiorem, iuravit itaque per semetipsum. Homines enim per maiorem sui iurant, & omnis controuersie eorum finis ad confirmationem est iuramentum. In quibus abundantius volens ostendere Deus pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui, interposuit iusiurandum. Iuravit enim Deus, dicens: *Iuravi per memetipsum.* & item: *Iuravit Dominus, & non panitebit eum.* Apollolus etiam frequenter per Deum iuravit sic: *Testis est mihi Deus.* Item: *Testor Deum.* Si itaque iuravit Dominus, iuravit angelus, iuravit Apollolus, cur non recte iuratur, vbi maxime fides periclitatur? Vel illud quod dicitur in euangelio, & epistola Iacobi, consilium est, & non preceptum, quia si non iuraretur, non deieretur, & quod amplius est, a malo est, id est a peccato vel diabolo, qui suadet iurare per creaturas. Videntes itaque, quod super hoc erant conuicti, dixerunt quod episcopus Albericus fecerat eis pactum, quod non cogeret eos iurare: quod & Albiensis episcopus negauit.

Gen. 22.

Psal. 109.

Rom. 1.

1. Tim. 5.

Surgens itaque Albiensis episcopus dixit: Sententiam, quam protulit Gozelinus Lodouuensis episcopus ego confirmo, & iussu meo data est. Et commoneo milites de Lombertio, vt non manuteneant eos per finitionem quam fecerunt in manu mea. Ego Candelienis abbas electus iudex hanc sententiam laudo, & assensu meo sic data est. Ego Ardulensens abbas electus iudex hanc sententiam laudo, & assensu meo sic data est. Ego Arnaldus de Be electus iudex hanc sententiam laudo, & meo assensu sic data est. Ego Petrus Narbonensis episcopus, & ego A. Nemausensis episcopus, & ego Gozelinus Tolofanus episcopus, & ego V. Agathensis episcopus, & ego R. abbas sancti Pontii, & ego R. abbas sancti Vvilielmi, & ego N. abbas Galliacensis, & ego abbas Fontis frigidi, & ego M. Tolofanus prepositus, & ego G. Albiensis prepositus, & ego N. Narbonensis prepositus, & ego R. Agathensis archidiaconus, & ego G. prior de sancta Maria, & ego P. Seudracensis abbas, & ego magister Blancus, & ego Bego de Veireiras, & ego Trenkevvelus vicecomes, & ego Constantia soror regis Francie, vxor Raimundi comitis Tolofani, & ego Sicardus vicecomes Lantrocensis, hanc sententiam ratam habemus, &

ANNO CHRISTI 1176. istos hæreticos esse scimus, & eorum sententiam improbamus.

Hactenus acta. Quomodo autem auctoritate apostolicæ sedis iterum sunt ad iudicium vocati, conuicti, atque rursus damnati, dicitur inferius in Concilio Lateranensi.

ANNO CHRISTI 1177. **CONCILIVM VENETVM,**
 QVO ALEXANDER PAPA ET
 Fridericus imperator reconciliantur, & antipapa cum suis, quos ordinauerat, deponitur, anno Domini MCLXXVII. tempore Alexandri papæ III.

NOTÆ.

* *Concilium.*] Acta & epistolæ quædam Alexandri papæ, quæ in Vaticano asseruantur, & apud Baronium describuntur, causam habiti Concilii prolixè referunt, his verbis: *Porro Alexander papa, ut indubitanter ad colloquium imperatoris posset accedere, ordinato in Vrbe vicario, versus mare Hadriaticum iter cum fratribus suis cardinalibus arripuit. Et veniens Beneuentum, inde Troiam, atque Sipontum, & montem Garganum transiit, & deuenit in ciuitatem Licianam in maris litore sitam. Ibi enim deuotus beati Petri filius rex Sicilia ad eius obsequium præparauerat septem galeas, victualibus & armis, prout tempus postulabat, munitas. Duos quoque de magnatibus terræ suæ, videlicet Romualdum Salernitanum archiepiscopum, & Rogerium Hadriensem maximum comitem, ut honorificentiuscum eis incederet, illuc ad eiusdem patris & domini præsentiam destinauit. Ut autem imperatorem & Longobardos de suo pontifex aduentu redderet certiores, sex de fratribus suis cardinalibus Siponto vsque Bononiam cum suis & aliorum fratrum equitaturis præmiserat.*

Alexander profectus Venetias disponit res Verbanas.

Et post enarratas res gestas inter imperatorem Constantinopolitanum & Soldanum, de quibus nos, ne adeo diuersa misceantur, postea dicturi sumus, hæc subiicit: *Interea Viterbiensis ille ridiculus antipapa de malo semper in peius deficiens, ubi pacem & concordiam inter Alexandrum papam & imperatorem sine se familiariter tractari percepit, ubi & securitatem firmam cunctis viatoribus datam indubitanter cognouit, cum proceribus suis ita vehementer indoluit, ac si cor eius medium crepuisset.*

Quid antipapa ex parte passus in animo.

Hæc de statu tunc temporis antipapæ Viterbii degentis seipsum moerore vorantis: subdit de præmissa legatione ab Alexandro, antequam e Campania ad Hadriaticum mare perrexit, quam omiserat, dicens: *Antequam Anagnina pontifex Alexander exiret, Hubaldum Ostiensem episcopum, & Rainerum diaconum cardinalem sancti Georgii, ad imperatoris præsentiam ea occasione præmisit, ut securita-*

Legatio a pontifice ad imperatorem.